

جزوه تکمیلی

احکام دوره ابتدایی

ویژه دانش آموزان پایه چهارم تا ششم

مدیریت آموزش و پرورش کازرون

معاونت پرورشی و تربیت بدنی

کارشناسی قرآن، عترت و نماز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانش آموز عزیز!

ضمن تبریک به خاطر موفقیت شما در مسابقات احکام مرحله آموزشگاه و به جهت آشنایی بهتر شما با برخی از مسائلی که با آن ها روبرو می شوید، جزوه ای تهیه شده است. امیدواریم با خواندن آن و پیروی از دستورات اسلام از زندگی خود لذت بیشتری ببرید.

بزرگ‌ترها با برنامه‌ها و « احکام دین » آشنا هستند. احکام دین همان دستورهای خداست. خدایی که مهربان است و همه ما را دوست دارد. احکام دین، راهنمایی‌های خدا برای خوب زندگی کردن است. احکام دین، ما را راهنمایی می‌کند که با دوستان و خویشان و با همه مردم رفتار پسندیده داشته باشیم؛ چه غذایی بخوریم و از چه غذاهایی پرهیز کنیم یا کدام کتاب‌ها را مطالعه کنیم و بسیاری برنامه‌های دیگر.

احکام دین را از کجا و چگونه یاد بگیریم؟

احکام دین را از « قرآن » و « حدیث » به دست می‌آوریم. قرآن، همان کتاب خداست که به وسیله پیامبر اسلام، حضرت محمد (ص) به ما رسیده است. حدیث، سخنان پیامبر (ص) و امامان معصوم علیهم السلام است. چون سال‌ها وقت می‌خواهد تا انسان بتواند با قرآن و حدیث آشنا شود، پس ما باید احکام دین را از کسانی بیاموزیم که سال‌های طولانی، با قرآن و حدیث و تفسیر آن آشنا شده‌اند و در این راه متخصص گشته‌اند. مانند پزشکی که چندین سال در رشته پزشکی درس خوانده و متخصص شده است و می‌تواند برای بیمار نسخه بنویسد، دانشمندانی هم که در مدرسه‌های علوم دینی، قرآن و کتاب‌های حدیث را آموخته‌اند، همه را در کتابی به نام « توضیح‌المسائل » نوشته‌اند و در اختیار ما قرار داده‌اند. به

کسی که به خاطر تلاش فراوان و خواندن کتاب های بسیار می تواند احکام دین را از «قرآن» و «حدیث» به دست آورد «مجتهد» می گویند.

بخش های مختلف دین

خوب است بدانید دین اسلام سه بخش دارد: اصول دین، فروع دین و اخلاق. در واقع تعلیمات دینی مانند درختی است که اصول دین ریشه آن، فروع دین و برنامه های عملی شاخ و برگ و اخلاق میوه این درخت محسوب می شود.

«اصول دین»، یعنی اساسی ترین عقاید اسلام که پایه و ریشه مذهب بوده و شامل ۵ اصل می باشد: ۱- توحید ۲- عدل ۳- نبوت ۴- امامت ۵- معاد

«فروع دین» شامل دستورات و تکالیف عملی و احکامی است که از طرف خداوند به وسیله پیامبر (ص) برای هدایت انسان ها به سوی سعادت و رستگاری فرستاده شده است. برخی از فروع دین عبارتند از: ۱- نماز ۲- روزه ۳- امر به معروف (دعوت به انجام کارهای خوب و نیک) ۴- نهی از منکر (بازداشتن از انجام کارهای بد و ناپسند). پس اینکه ما دوستانمان را به خواندن نماز یا کارهای خوب دیگر تشویق کنیم در واقع یعنی امر به معروف کرده ایم و اگر آن ها را از کارهای بد مانند دروغ گفتن پرهیز می دهیم یعنی نهی از منکر کرده ایم.

«اخلاق»: بخش دیگری از تعلیمات اسلام، اخلاق است. پیامبر اکرم (ص) در حدیثی فرمودند: «من مبعوث شده ام تا فضایل اخلاقی را تکمیل کنم.» یعنی پیامبر اسلام برای اینکه انسان ها راستگو و درستکار باشند، امانت دار باشند، به بزرگترها به خصوص پدر و مادر احترام گذارند و... به پیامبری رسیده است.

چرا نماز بخوانیم؟

خداوند نعمت های زیادی به انسان ها داده است و هر انسانی وظیفه دارد از او تشکر کند. یکی از راه های تشکر بلکه بهترین راه آن، خواندن نماز است. نماز در بین کارهای واجب، اهمیت بسیار بالایی دارد.

در چه حالی نماز بخوانیم؟

کارهای مهم را باید با آمادگی قبلی انجام داد و نماز هم یکی از کارهای مهم است که به آمادگی قبلی نیاز دارد. بنابراین، برای برپا داشتن نماز، اول «وضو» می گیریم و پس از وضو، لباس پاک و تمیز می پوشیم و رو به قبله می ایستیم. سپس اذان و اقامه می گوئیم و نماز را آغاز می کنیم. امام رضا (ع) فرمودند: «کسی که به عبادت خدای بزرگ می پردازد، باید خود را از آلودگی ها پاک کند، از تنبلی و بی حالی دور شود و با وضو، خود را برای سخن گفتن با خدای توانا، پاک و آماده سازد.»

برای چه کارهایی وضو بگیریم؟

برای خواندن نماز باید وضو داشته باشیم و اگر وضو نداریم نباید به آیات قرآن و نام خدا و پیامبر (ص) و امامان معصوم علیهم السلام دست بزنیم. اما این وضو گرفتن برای برخی از کارهای دیگر هم مستحب است. مثلاً برای رفتن به مسجد و حرم امامان، برای خواندن قرآن و دعا و همراه داشتن قرآن هم مستحب است وضو داشته باشیم.

در وضو گرفتن چه نکاتی را باید رعایت کنیم؟

برای وضو گرفتن باید به برخی نکات دقت کنیم: مثلاً آب وضو باید پاک باشد (نجس نباشد) یا اعضاء وضو پاک باشند و یا مانعی مانند چسب و ... روی قسمتی که وضو

می‌گیریم نباشد تا آب به بدنمان برسد. ترتیب وضو گرفتن هم باید رعایت شود؛ یعنی پس از نیت، اول شستن صورت، بعد دست راست، سپس دست چپ، و بعد هم مسح سر، سپس پای راست و بعد هم پای چپ. اگر کسی بر عکس این موارد عمل کند وضوی او درست نیست.

یکی دیگر از کارهایی که در وضو باید رعایت کنیم «مُوالات» است. موالات یعنی کارهای وضو را پشت سر هم انجام دهیم و بین اعمال وضو فاصله نيفتد. پس اگر کسی صورتش را شست و کاری انجام داد و مثلاً ده دقیقه دیگر دست راست خود را شست وضوی او صحیح نیست.

پوشش بدنمان در نماز چگونه باشد؟

وقتی که نماز می‌خوانیم، با خدای بزرگ و مهربان سخن می‌گوییم. پس باید بدن و لباسمان از آلودگی‌ها (چیزهای نجس) پاک باشد و بهتر است در نماز، پاکیزه‌ترین لباس هایمان را بپوشیم.

در کجا نماز بخوانیم بهتر است؟

«مسجد» بهترین مکان برای نماز است و نزد ما مسلمانان احترام زیادی دارد. امامان ما فرموده‌اند مسجد دستورات و آدابی دارد که خوب است آنها را رعایت کنیم. مثلاً نشستن در مسجد به انتظار نماز، عبادت است و ثواب دارد. همسایه مسجد مکروه است در مسجد نماز نخواند؛ یعنی اگر در خانه نماز بخواند، ثوابش کمتر است. پس اگر نزدیک مسجد هستیم، بکوشیم نمازهایمان را در مسجد بخوانیم و وقتی صدای اذان را می‌شنویم بهتر است کار را رها کنیم و به نزدیکترین مسجد برویم و نمازمان را در آنجا و به جماعت بخوانیم.

احکام و دستورات مسجد

خوب است زودتر از همه به مسجد برویم و دیرتر از همه بیرون بیاییم، چون هر قدر که بیشتر در مسجد باشیم ثواب بیشتری دارد.

وقتی که می‌خواهیم به مسجد برویم، مستحب است بهترین لباسها را بپوشیم.

بهتر است با وضو به مسجد برویم، هر چند نخواهیم نماز بخوانیم؛ مثلاً برای شرکت در جلسه‌ای به مسجد می‌رویم.

تمیز کردن مسجد ثواب بسیار دارد و نجس کردن آن حرام و آب کشیدن و پاک کردن جایی که نجس شده، واجب است.

چگونه نماز بخوانیم؟

اکنون که آماده شده‌ایم تا نمازمان را شروع کنیم، اول باید نیت کنیم؛ یعنی باید بدانیم که چه نمازی را می‌خوانیم؛ بعد «اللَّهُ أَكْبَرُ» می‌گوییم و نماز را آغاز می‌کنیم. هنگام گفتن «اللَّهُ اکبر» مستحب است دست‌ها را تا مقابل گوشه‌ها بالا ببریم. موقع گفتن تکبیرة الاحرام (الله اکبر گفتن)، باید بدنمان آرام باشد و حرکت نکند.

نماز جماعت

پیشوایان دینی، ما را به شرکت در نماز جماعت سفارش کرده‌اند و خداوند به کسانی که در جماعت حاضر می‌شوند پاداش بسیار می‌دهد و در حدیث آمده است: اگر شرکت کنندگان در نماز جماعت بیش از ده نفر باشند، ثوابش به قدری زیاد است که کسی نمی‌تواند آن را حساب کند.

اهمیت نماز جماعت

- شرکت در نماز جماعت، مخصوصاً برای همسایه مسجد مستحب است.
- سزاوار نیست بی جهت نماز جماعت را ترک کنیم.
- نماز جماعت را اگر در اول وقت هم نخوانیم، از نمازی که در اول وقت به تنهایی می خوانیم بهتر است.

احکام نماز جماعت

- در نماز جماعت، یک نفر انسان درستکار و خوب که نماز را صحیح می خواند، جلوی جمعیت می ایستد و قبل از دیگران نماز را شروع می کند و دیگران در نماز از او پیروی می کنند و او « امام جماعت » نامیده می شود و به کسانی که از او پیروی می کند « مأموم » می گویند.
- در رکعت اول و دوم نماز، وقتی که امام جماعت حمد و سوره را می خواند، بر دیگران لازم نیست حمد و سوره را بخوانند و باید به قرائت امام گوش دهند، ولی بقیه ذکرهای نماز را باید خودشان هم بخوانند.
- مأموم نباید نماز را پیش از امام جماعت آغاز کند و کارهای نماز؛ مانند رکوع و سجده را هم نباید جلوتر از او انجام دهد.
- مأموم باید کمی عقب تر از امام جماعت بایستد.
- اگر برای نماز جماعت، اذان و اقامه گفته باشند، لازم نیست مأموم اذان و اقامه بگوید.

کارهایی که نماز را باطل می‌کند:

خوب است بدانیم چه کارهایی سبب باطل شدن نماز می‌شود. برخی کارها مانند سخن گفتن، خندیدن، گریه کردن، خوردن و آشامیدن، صورت را از قبله برگرداندن، و... سبب باطل شدن نماز می‌شود.

تعقیب نماز

بهتر است انسان بعد از نماز، مدتی بنشیند و مشغول ذکر و خواندن دعا و قرآن شود. این کار را «تعقیب نماز» می‌گویند. از بهترین تعقیب‌ها برای نمازها، این کلمات است:

➤ «اللَّهُ أَكْبَرُ» ۳۴ مرتبه،

➤ «الْحَمْدُ لِلَّهِ» ۳۳ مرتبه

➤ «سُبْحَانَ اللَّهِ» ۳۳ مرتبه.

این کلمات را پیامبر اسلام (ص) به دخترش حضرت زهرا (س) آموختند که به آن «تسبیحات حضرت زهرا (س)» می‌گویند. همچنین مستحب است بعد از نماز، سجده شکر بجا آوریم؛ یعنی برای شکر نعمت‌های پروردگار، به سجده رفته و سه مرتبه یا یک مرتبه بگوییم: «شُكْرًا لِلَّهِ»

چه چیزهایی پاک و چه چیزهایی نجس است؟

همه ما تمیزی و پاکی را دوست داریم. خداوند نیز انسان‌های پاک و تمیز را دوست دارد و بنابراین اسلام، دین پاکیزه‌ای است و پاکیزگی را دوست دارد. پس باید بدانیم، چه چیزهایی آلوده (نجس) است و اگر جایی از بدن یا لباس یا وسایل زندگی‌مان نجس شد، چگونه می‌توانیم آنها را پاک کنیم. در این جهان بزرگ، چیزهای پاک بسیار و چیزهای نجس کم است و دین اسلام،

تنها یازده چیز را ناپاک و نجس می‌داند که در اینجا با بعضی از آنها آشنا می‌شویم.

در اسلام برخی چیزها پاک نیستند و نجس شمرده می‌شوند مانند ادرار، مدفوع، خون، سگ و خوک و ...

بنابراین باید بدانیم اگر مقداری خون یا ادرار یا مدفوع به بدن یا لباسمان یا فرش و کف خانه یا دیوار و چیزهای دیگر بریزد، آنها هم نجس می‌شوند. پس هنگام رفتن به دستشویی باید مواظب بود که ادرار به بدن و لباس نپاشد و پس از توالی رفتن باید خودمان را با آب بشوییم تا بدنمان پاک شود و لباسمان نیز نجس نشود.

اگر جایی از بدن؛ دست یا صورتان زخم شد، مواظب باشیم خون، به لباس یا جای دیگر بدنمان نریزد و دستِ خون‌آلود به آنها نگذاریم یا دست خون‌آلود را به نیمکت کلاس یا کتاب و وسایلمان نزنیم. اگر بدن یا لباسمان نجس باشد، ممکن است به خاطر میکروب‌ها مریض شویم؛ به علاوه، نمازمان هم باطل شود.

چند نکته:

۱- ادرار و مدفوع انسان و برخی از حیوانات که گوشتشان حرام است نجس است. اما ادرار و مدفوع حیوان‌های حلال گوشت مانند گاو و گوسفند پاک است. همچنین ادرار و مدفوع و خون برخی از موجودات، مانند مار و ماهی پاک است.

۲- خون انسان و بسیاری از حیوانات مانند مرغ و گوسفند نجس است. اما خوب است بدانیم خون برخی جانداران مانند مار، ماهی و پشه پاک است. بنابراین باید توجه داشته باشیم اگر دست ما یا جای دیگری از بدن ما به خون آلوده شد باید آن را با آب

بشوییم تا پاک شود و اگر بخواهیم نماز بخوانیم با بدن تمیز و پاک نماز بخوانیم. اما اگر مقدار خون خیلی کم باشد مثلاً به اندازه یک سکه کوچک خون روی لباس باشد می توان با آن نماز خواند ولی در اولین فرصت آن را باید بشوییم.

۳- دین اسلام به ما می گوید که سگ و خوک دو حیوان نجس هستند؛ یعنی حتی با آب کشیدن هم پاک نمی شوند. پس باید در هنگام برخورد با چنین حیواناتی خیلی مواظب باشیم که بدن ما نجس نشود. حال که متوجه شدیم که در اسلام برخی چیزها نجس است باید دقت کنیم که هنگامی که می خواهیم برای نماز آماده شویم باید بدن و لباسمان هم پاک باشد.

همچنین باید بدانیم چیزی که نجس است، خوردن و آشامیدن آن حرام است.

چه چیزهایی پاک کننده است؟

اسلام برای پاک کردن چیزهای نجس، راهها و چیزهایی را معین کرده است مانند: آب. «آب» یکی از پاک کننده‌هاست و بسیاری از چیزهای نجس را پاک می‌کند. برای پاک کردن چیزنجس، تنها تمیز کردن آن کافی نیست، بلکه پس از تمیز کردن باید آن را آب بکشیم. (طاهر کنیم)

اهمیت روزه

ماه رمضان، بهترین ماه و روزه یکی از بهترین راه های بندگی خداست. در ماه رمضان، مسلمانان « روزه » می‌گیرند و به خواندن قرآن و راز و نیاز با خدا مشغول می‌شوند. کسی که « روزه » می‌گیرد، به دستور خداوند از اذان صبح تا اذان مغرب، چیزی نمی‌خورد و نمی‌آشامد و از بعضی کارها پرهیز می‌کند. با روزه گرفتن، سختی گرسنگی و تشنگی را می‌فهمیم و به یاد گرسنگان و تهیدستان می‌افتیم. وقتی روزه می‌گیریم، خوب است که غذای کمتری

بخوریم و به فقیران و نیازمندان کمک کنیم. کسانی که به سن تکلیف رسیده‌اند، باید از اول ماه رمضان تا پایان آن، روزه بگیرند.

چگونه روزه بگیریم؟

شبهای ماه رمضان، وقتی که بزرگترها برای خوردن سحری از خواب بر می‌خیزند، ما هم با آنان بیدار می‌شویم و قبل از اذان صبح، همراه آنان سحری می‌خوریم و هنگامی که صدای اذان صبح را شنیدیم، دست از غذا خوردن می‌کشیم. وقتی روزه هستیم، در طول روز، هیچ نوشیدنی و خوراکی نمی‌خوریم و هنگامی که صدای اذان مغرب را شنیدیم، افطار می‌کنیم؛ یعنی با خوردن غذا یا نوشیدن آب، روزه را به پایان می‌بریم. پس در تمام روز، هیچ چیز نمی‌خوریم و نمی‌نوشیم. حتی اگر یک قطره آب هم عمداً بخوریم روزه ما باطل می‌شود. اگر در حال روزه به شنا رفتیم، مواظب باشیم که تمام سرمان را در آب فرو نبریم، چون فرو بردن تمام سر در آب هم روزه را باطل می‌کند. در جاهایی که گرد و غبار زیاد است، باید مواظب باشیم که گرد و غبار زیاد به دهانمان نرود، چون اگر گرد و غبار غلیظ به حلق برسد، روزه باطل می‌شود.

امام صادق (ع) سحرهای ماه رمضان کودکان را بیدار می‌کردند تا با بزرگترها سحری بخورند و می‌فرمودند: هر مقدار که می‌توانید روزه باشید و پس از آن غذا بخورید.

روزه مسافر

در مسافرت‌هایی که نمازمان را کوتاه یا شکسته می‌خوانیم، روزه هم نمی‌توانیم بگیریم. اگر بعدازظهر به مسافرت برویم، روزه ما صحیح است و نباید آن را باطل کنیم. اگر قبل از ظهر به مسافرت برویم، روزه ما باطل

می‌شود، ولی پیش از آن که از شهر یا روستای خود بیرون برویم نباید روزه خود را باطل کنیم، اما وقتی که از شهر بیرون رفتیم و به اندازه کافی از شهر دور شدیم، یعنی به جایی رسیدیم که از آن جا دیوارهای شهر دیده نشود و صدای اذان شنیده نشود، می‌توانیم روزه خود را باطل کنیم.

احکام غذا خوردن

خدای مهربان، درختان سرسبز، حیوانات، پرندگان قشنگ، میوه‌ها و سبزی‌های رنگارنگ را برای ما انسان‌ها آفرید تا از آنها خوراک و پوشاک تهیه کنیم. به خوردنی‌ها و نوشیدنی‌هایی که از نظر اسلام ممنوع نیست، «حلال» می‌گویند و به آن دسته از خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها که مصرف آن در اسلام ممنوع است، «حرام» گفته می‌شود.

چه چیزهایی حلال و چه چیزهایی حرام است؟

- ۱) خوردن و آشامیدن چیزی که برای انسان ضرر دارد، حرام است.
- ۲) خوردن و آشامیدن چیزهای آلوده و نجس، حرام است.
- ۳) آب و تمام نوشیدنی‌ها و میوه‌ها و سبزیها، حلال است، مگر آنها که برای بدن ضرر داشته باشد و اسلام به ما اجازه نمی‌دهد از آن‌ها استفاده کنیم.
- ۴) تمام حیوانهای درنده مانند: گرگ و روباه حرام گوشت هستند.
- ۵) گاو، گوسفند، شتر، مرغ، کبوتر، کبک و... حلال گوشت هستند و کلاغ، عقاب و خرگوش و... حرام گوشت می‌باشند.

این کارها در وقت غذا خوردن مستحب است:

- ۱- دستها را قبل از غذا و بعد از آن بشوییم ۲- اوّل غذا « بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ » و پایان آن « اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ » بگوییم ۳- با دست راست غذا بخوریم ۴- لقمه را کوچک برداریم ۵ - غذا را خوب بجویم.

این کارها در هنگام غذا خوردن مکروه است:

- ❖ نگاه کردن به صورت دیگران، هنگام غذا خوردن ۲- خوردن غذای داغ ۳- فوت کردن به غذا ۴- دورانداختن میوه، قبل از آن که کاملاً آن را بخوریم.

احکام نگاه کردن

اگر چشم نداشتیم چه می شد؟ آیا می توانستیم، درختان سرسبز، گل های رنگارنگ، رودخانه ها، دریاها و کوه ها را تماشا کنیم؟ اگر چشم نداشتیم، حتی پدر و مادر و برادر و خواهرمان را هم نمی دیدیم.

خدای مهربان به ما چشم داده تا بتوانیم در کوچه و خیابان راه برویم؛ بتوانیم کتاب بخوانیم ولی نوشته دیگران را بدون اجازه نخوانیم. به داخل خانه مردم و یا داخل کیف دوستانمان بدون اجازه نگاه نکنیم. پدر و مادر، دوستان و آشنایان، اقوام و خویشان و دیگر مردم را ببینیم و به کسانی که مَحْرَم ما نیستند، نگاه نکنیم. شاید بپرسید مَحْرَم کیست و چه کسانی با ما محرم نیستند. محرم کسی است که می توانیم به بدن او نگاه کنیم و لازم نیست بدن خود را از او بپوشیم.

این افراد، برپسرها مَحْرَم هستند:

مادر و مادر بزرگ ، خواهر ، دختر خواهر، دختر برادر، عمّه و خاله

این افراد بر دخترها مَحْرَم هستند:

پدر و پدربزرگ، برادر، پسرخواهر، پسربرادر، عمو و دایی

دو مسأله

۱- دخترخانم‌ها و زن‌ها باید طوری لباس بپوشند که بدنشان از نگاه مردان و پسرهای نامحرم پوشیده شود، ولی باز بودن صورت و دست‌ها تا مچ مانعی ندارد.

۲- پسرها و مردان نباید بدن خود را به بدن دخترها و زنان نامحرم برسانند، پس دخترها و پسرهای نامحرم از نظر دین اسلام نباید با هم دست بدهند.

سلام کردن

سلام کردن نشانه ادب است. پیغمبر اسلام (ص) همیشه و در همه جا و به همه کس سلام می‌کرد و می‌فرمود: تا آخر عمرم سلام به بچه‌ها را ترک نخواهم کرد. هر وقت کسی به ما سلام کرد باید جواب سلامش را بدهیم؛ چون سلام کردن مستحب است، ولی جواب دادن به سلام واجب است و مستحب است کسی که ایستاده به نشسته و کوچکتر به بزرگتر سلام کند. اما بهتر است به کسی که در حال خواندن نماز است، سلام ندهیم. امام علی (ع) می‌فرمایند: «السلامُ سَبْعُونَ حَسَنَةً، تِسْعَةٌ وَسِتُّونَ لِلْمُبْتَدِي وَوَاحِدَةٌ لِلرَّادِّ» یعنی سلام ۷۰ ثواب دارد که ۶۹ ثواب آن برای سلام کننده و یک ثواب هم برای جواب دهنده خواهد بود.

در حدیث دیگری از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم که فرمودند:

«إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ» یعنی نزدیکترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد

کار و تلاش

هیچکس با تنبلی و بیکاری به جایی نمی‌رسد. انسان‌های بزرگ که همیشه نامشان را به نیکی یاد می‌کنیم، با زحمت و تلاش خود ترقی کرده‌اند. وقتی نام جوانی را نزد پیامبر اسلام (ص) می‌بردند، حضرت می‌پرسید: شغل او چیست؟ اگر می‌گفتند بیکار است، می‌فرمود: دوست ندارم او را ببینم. درس خواندن از بهترین کارهاست؛ ولی وقتی کلاس و درس نداری و در اوقات فراغت به سر می‌بری، به بزرگترها در خانه کمک کنی. در اسلام، سفارش زیادی به کار و تلاش شده است.

درس خواندن

این جمله را شاید شنیده باشید که پیغمبر اسلام (ص) فرمودند:

« آموختن علم و دانش بر هر مرد و زن مسلمان واجب است. »

دین اسلام به خواندن درس و آموختن دانش اهمیت فراوانی داده و وظیفه همه می‌داند که در این راه بکوشند. برای همین است که بسیاری از مسلمانان برای رسیدن به قله‌های بلند علم، تلاش‌های زیادی کردند و در تمام دنیا مشهور شدند. مانند:

- «جابر بن حیان» پدر علم شیمی، شاگرد امام جعفر صادق (ع).

- ابوعلی سینا، مهمترین پزشک تاریخ.

- خواجه نصیرالدین طوسی، ستاره‌شناس معروف.

- ابو جعفر طوسی، بزرگترین اسلام‌شناس.

- بهاء‌الدین عاملی، معروف به شیخ بهایی، ریاضی‌دان، فیزیک‌دان و شیمی‌دان و آشنای به بسیاری از علوم دین.

دروغ، غیبت و تمسخر

همچنان که خداوند به ما دستور داده بعضی کارها را انجام دهیم؛ در مقابل، ما را از برخی کارها نهی فرموده است. مانند دروغ گفتن، حرف زشت زدن، با پدر و مادر بد رفتاری کردن، لقب زشت به دوستان دادن، و ...

یکی از گناه های زبان، «دروغ» است. دروغگویی زشت ترین کاری است که زبان، آن را انجام می دهد. همیشه گفته اند، دروغگو دشمن خداست.

امام علی (ع) می فرماید: «انسان زمانی مزه ایمان را می چشد که دروغ نگوید، چه شوخی و چه جدی.» بنابراین دروغ گفتن اگر از روی شوخی هم باشد کار ناپسندی است.

یکی دیگر از گناهی که بعضی ها با زبان خود انجام می دهند، «غیبت» است. «غیبت»، پشت سر کسی حرف زدن است. وقتی یکی از دوستانمان در جمع ما نیست و ما درباره او سخنی بگوییم که اگر او بشنود، ناراحت می شود، این کار را «غیبت» می گویند.

از نظر اسلام، غیبت به قدری زشت و ناپسند است که خداوند در قرآن کریم در سوره مبارکه حجرات می فرماید: «لَا يَغْتَابُ بَعْضُكُم بَعْضًا» یعنی ما نباید پشت سر یکدیگر بدگویی کنیم. و در ادامه می فرماید «پشت سر دیگران سخن گفتن، مانند خوردن گوشت مرده است.»

همچنین در همین سوره خداوند می فرماید: «لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ» به این معنا که نباید کسی دیگری را مسخره کند. ما باید به شخصیت دوستانمان احترام بگذاریم و نباید کاری کنیم که آن ها ناراحت شوند و خدا هم ما را دوست نداشته باشد.

چند مسأله ديگر

۱- اگر چیزی پیدا کردیم، بهتر است برنداریم و اگر برداشتیم باید صاحبش را پیدا کنیم و به او بدهیم و اگر صاحبش پیدا نشد، باید آن را به بزرگترها بدهیم تا اگر توانستند صاحبش را پیدا کنند و اگر آنها هم صاحبش را نیافتند، یا چیزی است که صاحبش پیدا نمی‌شود، باید آن را صدقه بدهند.

۲- برداشتن وسایل و لوازم دیگران، بدون اجازه صاحب آنها حرام و گناهی بزرگ است. پس اگر خواستیم از کتاب یا دفتر یا قلم همکلاسی‌هایمان استفاده کنیم، باید اول از صاحبش اجازه بگیریم.

۳- ضرر رساندن به اموال و وسایل مردم حرام است؛ پس خط کشیدن روی دیوارخانه مردم یا ماشین آن‌ها، شکستن لامپ کوچه و خیابان، خراب کردن صندلی اتوبوس واحد، شکستن شاخه درخت مردم و چیدن میوه‌های آنها و خراب کردن آنها حرام است. تمام این کارها نشانه بی‌ادبی است و خدا کارهای زشت و ناپسند را دوست ندارد.

دانش آموزان عزیز! آنچه خواندیم، تنها برای دانستن نیست؛ بلکه باید همگی مواظب باشیم که کارهای پسندیده و واجب را انجام دهیم و از کارهای زشت و ناپسند و حرام بپرهیزیم تا خداوند بزرگ ما را دوست داشته باشد.

همه با هم برای سلامتی امام زمانمان، حضرت مهدی (عج) دعا می‌کنیم .

در پناه قرآن موفق و سربلند باشید.